
Johannes og Jesus

En prædiken af

Kaj Munk

Udgivet i 2015. Teksten må i denne form frit benyttes med angivelse af Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet, som kilde.

Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet.

Indhold

Johannes og Jesus	4
Metadata om værket	4
Metadata om værket	4

Johannes og Jesus

Prædikedato . 1943

Prædiken ID Pxxxx43-02

Kilde KMF-nr. 85.06.02 (3 Prædikener, Forlaget Paaskeliljen Struer, 1943, 5-11. Mindeudgave Prædikener, 323-328.)

JOHANNES OG JESUS

Johannes Døberen var en uforsigtig Mand.

Han troede paa Sandheden.

Kong Herodes levede i Hor. Det gik Døberen hen til ham og sagde, han skulde lade være med.

Han risikerede sit Liv ved at gøre det. Og mere end det. Han løb Fare for at fremkalde Opstande og Borgerkrig. Ja, det kunde gaa saa galt, at Romerne vilde tage Anledning til at blande sig i Sagerne, og det kunde blive en blodig Historie for hele det jødiske Folk.

Hvorfor tav Johannes saa ikke? Det havde været meget klogere og meget hensynsfuldere.

Ja, mon det havde?

Johannes var opfyldt af en brændende Tro, Troen paa, at Sandheden er til, for at den skal siges.

Der er Folk, der bilder sig ind, at Sandheden kan lægges i Lage. Man kan sylte den ned, tror de, have den i Saltkarret og saa tage den op og bruge noget af den, naar det passer En.

De tager fejl. Sandheden kan ikke opbevares. Den forefindes kun i levende Tilstand. Og den skal anvendes, just i det Øjeblik den melder sig. Bliver den ikke det, dør den og raadner og viser sig snart at være til Fordærv. Thi den farligste af alle Løgne er den døde Sandhed.

Johannes Døberen var et Menneske af Kød og Blod. Kød er et Stof med Nerver, og Blodet vil helst blive inde i Legemet, hvor det nu engang er vant til at færdes. Disciplene, der holdt af Johannes, raadede ham til Forsigtighed, og de var ikke de eneste. Hans eget Kød og Blod har ogsaa advaret ham: "Herodes er en mægtig Mand lige i Øjeblikket. Tidens Fylde er ikke inde til at pille ved *ham*; vent, til hans Aktier er i Dalen hos Folket, eller han ved en eller anden Kluntethed kommer Romerne paa tværs; Sandheden lider ikke under at blive gemt, den bliver dog ved at være Sandhed; i det givne Sekund kan du træde frem i hele din profetiske Vælde og vælte den Vogn, der hælder."

Men Johannes var ikke bare en Mand af Kød og Blod. Han var af Aand tillige. Af Guds Aand. Af Sandhedens Aand. Derfor troede han ikke en Døjt paa den Opfindelse, der hedder Sandheden som Hermetik.

Der kom den Dag, da han følte: nu er Tiden inde! nu er Sandheden kommen til mig og forlanger at bæres over Vadestedet. Troligt har hans Hjerte hamret bag hans haarede Bryst og Tungen klæbet til Ganen. Men inde i dette hamrende Hjerte har der været en stor Fred: "nu taler jeg, *som jeg bør tale*, nu staar jeg i mit Kald, nu handler jeg menneskeværdigt." Ja, i hans ufredsospændte Hjerte har der været en stor Fred. Den gav hans Tunge Kraft til at løsne sig fra Ganen og sige de faa Ord, der var nok: Det er dig ikke tilladt at have hende.

“Fred være med dig” er Kirkens Hilsen; vor Salmebog synger om den Guds Fred, der er mer end Englevagt; og hver Søndag løfter vi Præster vore Hænder foran Alteret og breder dem ud over Menigheden (altsammen for at gøre det saa virkningsfuldt som muligt): Herren løfte sit Ansigt paa dig og give dig Fred! Det er en gruelig Vildfarelse at tro, at dette “Fred” betyder Farvel og Levvel og Sovvel og Ha’ det rart og Gud sørge for, at du altid har Galocher til Snestap! Nej, Gudsfred betyder, at Sjælen er i Balance, fordi den, hvor urolig den ellers er og har det, er kommen til Hvile i Forhold til Sandheden. Hvile er et vanskeligt Ord. Sandheden marcherer nemlig altid. Hvile her betyder altsaa: at marchere sammen med Sandheden.

Det var denne Fred, der var Johannes’s Englevagt, da han stod foran Herodes; den kunde ikke skærme hans Legeme; men den gav ham Rejsning og Menneskeværdighed for evige Tider; den sang ham det lykkeligt ind i Sindet: Nu sker Guds Vilje.

Bibelen fortæller om dengang paa en saadan Maade, at det kommer til at handle om i Dag. Denne Historie om Johannes Døber forefaldt i et fjernt Oldtidsland. Men den forefalder ogsaa i Danmark i 1942.

Ogsaa blandt os er der jo gode Mænd, der har den brændende Tro paa Sandheden, at den er til for at siges — at den er kun til, naar den siges. De tror ikke paa den som Hermetik. Og de kan ikke gaa rundt og lade som ingenting og lade den ligge i aaben Begravelse. De er af Kød og Blod som Johannes og kender vel til Frygt for deres egen Skæbne og til den værre Frygt, Frygten for den Ravage, Sandheden kan afstedkomme for deres Folk. Men en skønne Dag indser de, at Fejghed bør ikke binde deres Tunge, og at den Ravage, Hykleri, Fortielse og Løgn medfører for et Folk, vil i det lange Løb vise sig tusindfold skæbnesvangrere.

Saa fylder da den store Fred deres Sind, som den fyldte Johannes’s, naar de gaar til vort Fædrelands Herodes og paataler hans Hor.

Thi ogsaa i vort Land er der jo en Herodes, der boler med fremmede Guder, en Akkordens Aand, som for Velværes Skyld indlader sig paa Uværdighed. Herodes har naturligvis fundet paa mange Undskyldninger for *sit* Lovbrud. Han var forelsket i denne Kvinde, og det tjener en Mand til Ære at kunne lade sig gribe af en stor Følelse; dette Forhold forlenede ham med Kraft til hans Kongegerning og kom saaledes hele Dynastiet og hele Riget til Gode, ja, ret beset var det udelukkende for Folkets Skyld, at han indlod sig med Lovløsheden, og Folket var tilfreds med det, og alt gik fredeligt for Tiden, langt bedre end man kunde vente det i disse urolige Tider med Fjenden i Landet, ja, egentlig maatte man sige, at der var meget at sige Tak for.

Og saa kommer denne Bøffel fra Ørkenen med noget saa underordnet som Sandheden og vil sætte Panden imod Muren og vælte hele denne omhyggelige Bygning, Herodes i sin Sved har stablet op og i sin Sved holdt staaende endnu.

Det er værd at lægge Mærke til, at Døberen ikke indlader sig i Diskussion med denne slimede Øgle. Han nøjes med at dokumentere over for den: "Det er dig ikke tilladt at have hende".

Johannes kom med Retfærdighedens Øxe. Herodes var kun en lille Gren paa Urettens store Træ, men stor eller lille, hans Dom var fældet, denne Kvistling maatte kappes af.

Hans Majestæt indlod sig naturligvis heller ikke i Diskussion, Han sendte Bud efter Haandjernene. Saadan har det altid været. Sandheden har Ordet til sin Raadighed, og Løgneren har Sværd og Lænker. Og dog bliver Løgneren ved at lyve ogsaa for sig selv og bilde sig ind, at den altsaa er den mægtigste.

Saa sad Johannes da i Fængslet. Han havde sagt, hvad han havde at sige; nu laa Fangehullets Mørke omkring ham, og Dødens Sværd kunde han mærke hænge over sit Hoved. Men inde i hans Hjerte levede Guds-Freden, den gode Samvittigheds Bifald.

Hvad er det dog for en uhyggelig Bog, den Bibel? Kommer den ikke nu her og fortæller os, at den gode Samvittighed er ikke nok, at endog selve Guds Fred i vort Hjerte kan glippe og slippe?

Kunde Bibelen ikke godt have pyntet lidt paa de alt for nøgne Kendsgerninger? Dette Træk med, at Johannes falder i Tvivl dér i Fængslet, kunde den ikke godt pietetsfuldt have tiet med det og hastet frem mod Afslutningen og ladet Johannes falde uden Plet og Lyde som Kæmper og Martyr for den største Sag af alle: Troens Kamp mod Lovbrud, Løgn og Tyranni. Ak, Bibelen er saadan en primitiv Bog; den duer ikke til at faa Ansættelse hos Diplomatiets, og den er uden et Propagandaministeriums Kultur. Vi maa tage Bibelen, som den er. Der er ikke noget at stille op med den. Ogsaa den er besjælet af denne tølperagtige og livsfarlige Tro paa Sandheden.

Den fortæller os, at Døberen kom i Tvivl. Den tror, at det har vi godt af at faa at vide.

Han sad saa alene i det Fængsel. Der var ingen til at lytte til ham, til at begejstres af ham, til at styrke hans Tro ved at blive tindrende vrede over hans Ord. Der var ingen. Det var, som om han var glemt med det samme. Der skete ingen Verdens Ting. Herodes blev uanfægtet ved med at leve i Hor. Og Folket afslørede sin Fejghed og fandt sig nok saa tamt i, at dets Yndling vansmægtede i et Fangehul som Løn for sin Troskab. De vilde gerne raabe Hurra for Sandheden, saa længe det var gratis. Men naar først Hurraerne begyndte at koste noget, saa tav de fornuftigt stille og overlod Betalingen til *ham*. Hvad havde han egentlig bragt dette store Offer for, naar der ikke kom noget ud af det? Var Sandheden overhovedet Sandhed, naar den ikke var virksom og udrettede Mirakler? Han, som Johannes havde troet var Sandheden og sat sit Liv ind for, *var* han saa den, der skulde komme? maatte han ikke hellere likvidere ham og rette sine Forventninger andetstedshen?

Jeg tilstaar ærligt, at jeg ikke forstaar, at Jesus ikke aflægger sin Ungdomsven Besøg i hans Fængsel, og at han ikke paa nogen Maade ses at have grebet ind. Men jeg føler mig ikke beføjet til at kritisere Kristus. Der maa være noget, Jesus ved, Johannes skal igennem alene. Ligger det i Sandhedens Væsen, at den til en Tid gør og skal gøre et Menneske meget ensom?

Til Gengæld glæder jeg mig inderligt over Jesu Ord til Skarerne om den fangne og faldne Profet. Det var jo egentlig et stift Stykke, at Johannes, der selv havde startet Jesus til hans Verdenskald og givet ham sig selv som Fundament at staa paa, at han nu i offentlig Debat lader ham kaste et saadant Spørgsmaal ind i Ansigtet. Jesus kunde med god Grund være blevet baade rystet og smertelig berørt og forbitret. Og Skarerne omkring er tydeligt nok mere end rede til at droppe deres gamle Helt for Dagens nye Mand. Hør, hvor de mumler om ham: “Det havde vi rigtignok ikke troet om Johannes! sikken et Siv! saa upaalidelig som en Bølge for ikke at sige en fransk Admiral! Det duede nok ikke til stort med hans Religion, siden den ikke kunde holde, da det gjaldt!”

Ja, de, der ingenting vover, er altid utilfredse, naar de, der vover noget, ikke holder ud!

Hør, hvor mandigt og fuldttonende Kristus tager sin Ven i Forsvar. Han er ikke den, der bedømmer Mennesker efter, om de kan klare Heltepositur eller ej. Nej, han kaster sig modigt i Brechen for ham med hele sin uprøvede Myndighed: “Fordi han er svækket nu, skal I ikke glemme, hvad han var, og hvad han ydede, da han stod i sin Kraft. Da svajede han ikke som Rør for Vind eller bar Kappen paa begge Skuldre. Gaa i Rigsdagen, hvis I vil se den Slags Folk! Johannes skal bedømmes efter, ikke hvad han var før eller siden, men hvad han var i den Stund, han øvede sit Livs Daad. Den giver ham evigt Ry; den og ikke andet end den var Johannes; thi det Sekund var hans Livs Bestemmelse; i den Daad var han Sandhedens Vejbaner, et Sendebud fra Gud.”

Saa stort kan Jesus se paa dem, der svigter — blot de har villet det rette i den rette Stund. Giv mig dit storslagne Sind, Herre Jesus! Har jeg en Ven, der engang sang Sandhedens Ord for mit Folk og siden gik hen og svigtede ynkværdigt, bevar mig, Herre Jesus, mod at give mig den golde Vrede og Foragt i Vold! giv mig til Trods for, hvad han er nu, at vedblive med at ære hans Navn for det, han var!

Se, i Kongens Hus danser Salome. Der har de det lystigt. Der er Nytaarsbal, og hele Slottet er omdannet til “En Nat i Hullabulla”. Og denne Mand, der er sat til Retfærdighedens Tjener og Lovens Vogter, han maa nu føre Spillet til Ende midt mellem de Magter, hvor han selv har valgt sig sin Plads maaske med den pjattede Begrundelse, at ellers anbragte de bare en anden der, der var værre end han. Altsaa: for ikke at faa en Sjover ind, gør man sig selv til en Sjover.

Saa bringer de da mellem to Danse Profetens Hoved ind paa et Fad til Touche af Orkestret.

Herodes, Herodes, er du da saa stor en Torsk, at du kan tro, du tjener Livets gode Magter med dette onde Spil — at du kan bilde dig ind, dette fører til andet end Sjælens Raaddenskab, til Undergang i Helvede for dig selv og dit vildførte Folk?

Og nu I, mine Landsmænd, der er kastet i Statsmagtens Fængsler for det, I følte kaldte paa jer med Sandhedens Røst, jeg beder Gud om, at I maa være stærke og tro mod jer Følelse af, at I handlede ret. Men er der nogen af jer, der bliver usikre og tvivlraadige, saa tilgiver jeg jer paa min Herres Vegne den Synd, ligesom han tilgav Johanneses. I skal vide, at han vil dømme jer efter, at I traadte mandigt frem for Sandhedens Sag, mens andre løj og andre tav, og I skal vide, at I har været med til at skabe den Daad, hvoraf sund Fremtid alene kan gro. Her fra Kirken skal det siges til jer: “Sandhedens Herre har ladet sit Ansigt lyse over jer; han give jer sin Fred!” Amen.